

Cooperation versus
competition

L'aprenentatge cooperatiu

1. INTRODUCCIÓ

Existeixen tres estils bàsics d'ENSENYAMENT-APRENTATGE:

- **Estil INDIVIDUALISTA**
- **Estil COMPETITIU**
- **Estil COOPERATIU**

En l'estil individualista l'èxit o el fracàs d'un alumne no està lligat amb l'èxit o fracàs dels seus companys. El professor ensenya a tots per igual, els alumnes reben aquest ensenyament i, d'una manera individualitzada, aprenen o no.

En l'estil competitiu, jo, alumne, només podré tenir èxit si els altres fracassen en el seu aprenentatge; l'èxit dels altres suposarà el meu fracàs en la competència; caldrà alegrar-se del fracàs dels altres. Ajudar els altres redundarà en perjudici meu. No cal esperar ajuda de ningú. La llei de la selva impera en l'"Acadèmia".

En l'estil cooperatiu, jo, alumne, només podré tenir èxit si els altres tenen èxit; en l'èxit dels altres obtindré el meu propi benefici; caldrà col·laborar amb els altres a fi que tots ens en sortim; ajudaré els altres i ells m'ajudaran a mi. Aprendre amb els altres és la millor i més eficaç manera d'aprendre.

En una publicació recent del "Californian State Departament of Education" podem llegir: "Quan l'aprenentatge cooperatiu s'implanta correctament en un centre docent, resulta altament beneficiós per als estudiants: s'incrementen els resultats acadèmics, milloren les relacions entre els alumnes i entre aquests i el professorat; l'aprenentatge cooperatiu incrementa, a més, l'interès dels estudiants pel seu propi aprenentatge"

Respecte a la nostra pròpia experiència, els resultats de la implantació de l'aprenentatge cooperatiu en els centres indiquen una millora considerable dels "aprenentatges significatius", un canvi favorable de la "gestió social" de les aules i un increment notable de l'adquisició de les Competències Clau lligades a la comunicació i socialització dels alumnes.

Malgrat el seu èxit, (més que notable), de la bibliografia i dels resultats en la pràctica d'aula, l'estil d'aprenentatge cooperatiu no és el més emprat encara. Molts professors i alumnes estan molt acostumats a les classes discursives, que prioritzen l'ensenyar sobre l'aprendre, i l'aprenentatge destinat a memoritzar per oblidar: Caldrà lluitar per la innovació: **l'Aprenentatge Cooperatiu i la implantació de les Metodologies Docents són la clau del canvi per un ensenyament amb perspectives de futur.**

L'aprenentatge cooperatiu

2. QUÈ VOL DIR TREBALLAR EN EQUIP COOPERATIU?

S'ENTÉN PER COOPERAR PRENDRE PART AMB ALTRES PERSONES EN LES TASQUES D'ASSOLIR UN TREBALL COMÚ.

Cooperar vol dir ajudar els altres amb reciprocitat, altrament estaríem parlant d'ajuda, caritat, etc.

Cooperar no vol dir treballar al costat dels altres, sinó treballar amb els altres.

TREBALLAR EN GRUP COOPERATIU A L'ESCOLA VOL DIR:

- pels alumnes:

a) assumir que només cada alumna tindrà èxit si els altres components de l'equip tenen èxit.

b) saber compartir les informacions i els recursos, i prendre consciència de la importància de l'aportació individual al treball en grup.

c) aprendre que la satisfacció dels components de l'equip vindrà directament lligat a l'èxit grupal, és a dir a la consecució de fites comunes.

d) aprendre Competències Clau que només poden adquirir-se amb interacció social, com per exemple: cooperar i treballar en equip, adquirir la facultat de negociació, saber comunicar, aprendre a adaptar-se a les decisions de grup, ser sociable, defensar les pròpies opinions amb arguments raonats, planificar estratègies comunes, participar amb debats, respectar les idees d'altres, acceptació de crítiques raonades, etc.

- pel professorat:

a) treballar per obtenir una convivència harmònica i una tendència sociable a les nostres aules.

- b) lluitar contra l'egocentrisme dels alumnes.
- c) fer que els alumnes comparteixin sentiments, com amistat, autoafirmació, acceptació dels companys tal com són, deixar-se influir i ajudar,...
- d) comprovar que l'eficàcia s'obté quan tots els membres assumeixen una actitud positiva i activa per a l'acció, quan treballen conjuntament, cadascú al seu nivell i segons les seves possibilitats.
- e) aprendre que, practicant el treball cooperatiu, es poden assolir tres tipus d'objectius fonamentals:
 - 1) incrementar la solidaritat entre els alumnes
 - 2) millorar les relacions entre alumnes i entre professors i alumnes, és a dir optimitzar la gestió social de l'aula.
 - 3) millorar la productivitat docent, és a dir, obtenir millors aprenentatges dels continguts i de les capacitats clau.
- f) caldrà aprendre a afrontar els inevitables conflictes que aquesta innovació comporta i encarar els problemes amb sinceritat i sensibilitat.
- g) convèncer els companys, l'equip directiu del centre i els pares dels alumnes amb més capacitats, dels avantatges d'una formació mitjançant treball cooperatiu.
- h) caldrà prendre riscos i treballar fort per l'èxit: el fracàs del treball cooperatiu pot ser molt frustrant per els alumnes que més interès hagin pres pel mètode, i també per nosaltres mateixos; no podem fallar!.

PER TAL D'INICIAR-LO ACONSELLEM:

- 1- proposar activitats que s'assoleixin millor amb cooperació grupal.
- 2- premiar l'actitud cooperativa dels alumnes, per sobre de la competitiva.
- 3- intentar que, quan s'aconsegueixin els objectius de grup, també s'aconsegueixin els objectius individuals.
- 4- donar suport a totes les accions i propostes dels alumnes que afavoreixin el treball cooperatiu.
- 5- debatre i fixar amb claredat, les normes i regles que es fixin pel treball en equip cooperatiu; seguir aquestes normes puntualment, però també ser capaços de modificar-les, conjuntament amb els alumnes, si

es considera convenient.

6- saber prendre iniciatives d'ajuda respecte a necessitats grupals o individuals.

7- tenir ben clar que l'avaluació freqüent i oberta és l'eina bàsica per afavorir el treball cooperatiu.

L'aprenentatge cooperatiu

3. RAONS PER INSTAURAR EL TREBALL COOPERATIU A LES AULES

- * El Treball Cooperatiu és un instrument privilegiat per a l'aprenentatge en un context de diversitat. El TC és de les poques maneres de treballar a les aules on la DIVERSITAT NO ÉS UN PROBLEMA, SINÓ UN AVANTATGE.
- * És més fàcil acceptar l'ajuda d'un igual que d'un superior (Sempre "és més agradable xerrar amb un company, que escoltar el profe"). Els alumnes fan pinya i s'identifiquen fàcilment com a grup, un grup que en aquest cas té un objectiu comú al professorat: aprendre.
- * En el treball en comú hi ha discrepàncies: els components d'un equip cooperatiu hauran de justificar les idees, raonar-les i buscar arguments per convèncer els altres membres del grup; per tant el TC obtindrà un millor aprenentatge; un aprenentatge "pensat i interioritzat", és a dir, un "aprenentatge significatiu".
- * Tots els alumnes hi guanyen; els menys dotats evidentment, els de nivell mitjà, perquè s'aconsegueix incrementar el seu interès per aprendre, però sobretot els "líders" seran afavorits en un TC (tant és així que una de les preocupacions d'alguns professors amb experiència en el TC és: ¿estarem contribuint a la formació de "líders"?).
- * Canvia a millor el clima de la classe, tant en allò que fa referència a les relacions entre alumnes, com a les relacions entre professorat i alumnat.
- * Els alumnes se senten més lliures; "abans no fèiem el que volíem fer, sinó tan sols el que ens manaven", diuen els alumnes en avaluar el sistema de treball cooperatiu.
- * Renova la tasca del professorat; cal modificar la nostra funció de comunicador a facilitador. Malgrat que el més senzill per a nosaltres com a formadors, és engegar el "discurs didàctic tradicional", veurem que per els alumnes, l'eficàcia de fer TC és més gran que la d'escoltar lliçons. Això farà que el treball a les aules sigui gratificant per el professorat, ja que trobarà un millor rendiment del seu esforç.
- * El treball en equip cooperatiu no és una tècnica nova, moltes vegades el professorat hem insistit perquè els nostres alumnes treballin junts cooperant fora de l'aula (deures, treballs de recerca, de síntesi...); és

potser un intent que els alumnes repeteixin allò que havíem fet nosaltres, com a aprenents de professors, durant la nostra formació universitària: després de les classes ens reuníem entre companys per passar apunts, aclarir idees, etc. i fins i tot algunes vegades acabàvem considerant que aquests contactes eren més interessants que el mateix fet d'anar a classe. Segur que serà una bona iniciativa, però si ho fem, ens perdrem el procés d'aprenentatge dels alumnes, allò que és el punt més significatiu de la nostra tasca docent! No podrem apreciar i controlar el què i el com aprenen. Per aquest motiu, el treball cooperatiu s'hauria de fer a l'aula preferentment.

* Per al professorat, el TC té l'avantatge de "fer transparent el procés d'aprenentatge". Ens permetrà una certa visió "d'observador de peixera". Veurem com aprenen els alumnes i això ens permetrà intervenir i facilitar l'aprenentatge, quan faci falta.

* El TC descarrega en part el professorat de la feixuga i a vegades aclaparadora tensió del temps de classe. Una vegada programat i posat en marxa el treball cooperatiu, els alumnes saben el que han de fer en cada moment i, miracle!, fins i tot, podem aconseguir que es posin a treballar sols.

ALGUNS ACLARIMENTS

- Caldria fer evident que treballar cooperativament no és només agrupar els alumnes i posar-los uns al costat dels altres per fer les tasques de classe; treballar cooperativament és "fer-les junts i aprendre tots alhora".

- A vegades tenim tendència a comparar el TC com a metodologia docent amb el treball en equip d'una empresa o d'una indústria; no hi ha dubte que en certs aspectes són semblants, però hem d'anar amb compte en la comparació. En una empresa, cada membre d'un equip de treball aporta la seva especialitat al grup és a dir, aporta allò que sap fer, a fi d'aconseguir l'objectiu general proposat; si adoptéssim aquesta posició seria com dir als nostres alumnes dins del equip: qui sàpiga escriure bé que escrigui, el que millor dibuixi, que dissenyi, el més matemàtic que operi, el manetes que executi, amb la finalitat que el treball final de l'equip fos el millor; però aquest no és el nostre objectiu com a formadors: nosaltres hem d'aconseguir, que mitjançant un treball en equip, tots els alumnes aprenguin satisfactòriament a escriure, dibuixar, comptar, executar, etc...

- Ha de quedar clar, doncs, que el TC com a metodologia docent, no significa repartir-se la feina segons capacitats, habilitats o ganes, sinó treballar junts, per aprendre-ho tot, tots.
- El model esportiu d'un aprenentatge cooperatiu, que pot semblar engrescador per assolir una bona cohesió d'equip, no és el d'un equip de futbol, (uns aprenen a parar pilotes, altres a fer gols, o altres a córrer la banda); el model d'aprenentatge cooperatiu ha de ser més aviat el d'un equip de voleibol, on tots els components de l'equip han d'aprendre a jugar bé en totes les posicions del joc, ja que van rotant la seva situació en el camp.

SABER COOPERAR, ÉS ESPONTANI?

- És un tema important, i un dubte per als professors que es volen iniciar en la pràctica del treball cooperatiu. Saber cooperar és espontani, o és una Competència Clau que cal aprendre abans de començar el TC?.
- Moltes vegades tenim l'opinió que els nostres alumnes no seran capaços, o no ens permetran, fer cap innovació a la nostra classe; pensem en concret en aquell grup d'alumnes més conflictius, que sempre s'oposa a les propostes que els implica un esforç. Caldrà buscar arguments per convèncer-los, però si no ho aconseguim, l'opinió d'uns pocs no hauria de frenar-nos per buscar el progrés de la majoria de la classe, en incorporar el TC. Voldríem destacar que a la pràctica de l'aula, moltes vegades es donen sorpreses positives en aquest sentit.
- També cal estar previngut/da respecte a l'opinió d'aquells alumnes que, per hàbit, no volen innovacions en el procés educatiu; estan conformes amb les classes discursives, a prendre apunts, a estudiar per aprovar, recitar i oblidar. Ens caldrà animar-los a assajar noves maneres d'aprendre, més interessants que les tradicionals; quan ho accepten, són una ajuda important per l'èxit del TC.
- El TC ha donat excel·lents resultats a molts diferents nivells i situacions; citant el professor J. Rué de la UAB : "els efectes educatius

positius de la cooperació no estan relacionats amb l'edat dels alumnes, ni amb el seu nivell de partença; és factible i eficaç a tots els nivells".

- Malgrat tot, la pregunta inicial és lògica, per a tots els que volem incorporar el TC dins del nostre procés docent: quines habilitats, quines actituds, són necessàries per poder esperar tenir èxit en el TC dels nostres alumnes?

HABILITATS SOCIALS PRÈVIES I/O BÀSIQUES

Segons el Prof. Xavier Onrubia de la UB, és imprescindible que els alumnes presentin unes mínimes competències, entre elles:

- Un cert interès per aprendre.
- Un mínim d'habilitats de relació amb els altres (Habilitats socials).

Podríem suposar que aquests mínims es donen en la major part dels nostres alumnes, però serà bo que intentéssim practicar amb els alumnes algunes competències com les habilitats de discussió i negociació.

Caldria també estar preparats davant de l'habitual conflicte "no ens posem d'acord" "no ens entenem".

Una altra necessitat a cobrir és saber posicionar adequadament els alumnes, per demanar i obtenir ajuda (lluitar contra frases com: "això no ho volem saber", "no ens importa", "no ho necessitem per a res" etc).

En un primer pas, caldrà ensenyar i ajudar a fer produccions de grup o d'equip senzilles però satisfactòriament reeixides..

COM S'APRÈN A TREBALLAR CONJUNTAMENT ?

Cal reconèixer que, com a professors/es, fer un treball en equip amb altres companys, del Centre ens és molt difícil. Hem de suposar que també ho serà per als nostres alumnes. Des d'un punt de vista didàctic serà, per tant, poc convenient que els professors pretenguem donar lliçons magistrals als alumnes de com treballar en equip, però és la nostra obligació ensenyar com fer-ho.

Una primera regla és evitar involucrar-nos en la presa de decisions que els alumnes puguin prendre per ells mateixos sense la nostra intervenció dins del treball en equip.

Davant dels possibles conflictes d'opinió entre els alumnes durant el treball en grup, la funció del professor/a ha de ser orientadora, i de reflexió, més que decisòria o de comandament.

Per exemple davant d'un:

- PROFESSOR/A, NO ENS ENTENEM!, NO PODEM TREBALLAR JUNTS!
evitem a ser possible "prou, tu tens raó i tu no, s'ha acabat, a treballar!;
el millor probablement serà dir:
- tu què opines? i tu, en canvi, què hi dius?
- realment les vostres raons són incompatibles?
- on estan les diferències? concreteu-les.
- quins són els punts en què coincideix?
- negocieu i poseu-vos d'acord en la millor solució; jo la recolzaré com a professor/a.

Si arribar a acords de paraula és difícil, redactar un escrit conjunt ho és molt més encara. No es pot demanar als nostres alumnes que ho facin bé, sense aprenentatge. Proponem a continuació una estratègia d'aula denominada "pràctica aliada"

TÀCTICA DE LA PRÀCTICA ALIADA

En el moment de concretar opinions per escrit, caldrà treballar conjuntament amb els alumnes, però evitant el que podríem batejar com estil dirigista; si ho fem, segurament ells ens deixaran fer, però perdran tot l'interès per la feina; diran que "això és cosa del profe" i, a la pràctica, acabarem fent el treball escrit nosaltres sols.

Tampoc serà, segurament, una bona tàctica, deixar que el grup acabi totalment un treball escrit abans d'iniciar les correccions, és a dir amb la idea de "ja aprendran, fent-ho tot de nou!", això a més de ser decebedor per als alumnes, fa perdre un temps preciós, i no en tenim tant per perdre.

La Pràctica Aliada és un procés d'aprenentatge progressiu, constituït per tres fases:

- Pràctica Compartida: El professor és present i col·labora en la redacció d'una curta primera part feta per l'equip d'alumnes (un paràgraf o dos, per exemple); el professor/a dóna idees i opinions (sempre matisades) per a millorar l'escrit; aconseguit això, els anima a continuar en la mateixa línia sense el seu ajut. En aquesta primera fase, el professor és un col·laborador de l'equip.
- Pràctica Assistida: El professor està a prop dels alumnes en el moment que l'equip continua redactant, sense participar-hi directament; els alumnes saben, però, que poden preguntar-li i buscar el seu consell, ja

que els hi ha ofert aquesta ajuda. En aquesta segona fase, el professor és un assessor de l'equip.

- Pràctica Autònoma: El professor deixa que els alumnes treballin a control remot; vigila des de lluny la seva feina donant confiança. En aquesta última fase, el professor és un observador del treball de l'equip.

EL TREBALL COOPERATIU ÉS MÉS QUE UNA METODOLOGIA, ÉS UN PROJECTE, ÉS UN MODEL EDUCATIU, ÉS UN VALOR; POSAR-LO EN PRÀCTICA SERÀ UNA DECISIÓ DEL PROFESSORAT, PERÒ ÉS TOT UN PROJECTE EDUCATIU PER A UNA ESCOLA.

L'aprenentatge cooperatiu

4. FORMACIÓ DE GRUPS O EQUIPS DE TREBALL

Treballar a les aules amb metodologies d'Aprenentatge Cooperatiu vol dir implantar una organització social de l'aula basada en una distribució dels alumnes en grups o equips de treball.

Aquest punt és fonamental, ja que de la correcta formació dels grups pot dependre l'èxit o el fracàs del treball cooperatiu. Caldrà decidir el criteri més adient i el grau d'implicació del professor/a en aquest agrupament. L'Aprenentatge Cooperatiu es basa en la diversitat dels components de l'equip (uns han d'aprendre dels altres, ajudant-se), però també serà important que no hi hagi, d'entrada, enfrontaments o malentesos entre els alumnes.

Donem a continuació un llistat de 9 criteris per a la formació d'equips amb comentaris sobre els seus avantatges i inconvenients

9 CRITERIS PER A LA FORMACIÓ DELS EQUIPS DINS DEL GRUP CLASSE

1) SEGONS L'ECOLOGIA DE LA CLASSE (FORMACIÓ ESPONTÀNIA):
els alumnes trien els seus companys d'equip; atenció als desplaçats! No podem estar segurs si la diversitat serà favorable al Treball Cooperatiu. Pot assegurar, en canvi, una bona entesa entre els membres de l'equip (potser excessiva?). És un mètode quasi inevitable en un primer treball, quan desconexem els alumnes.

2) SEGONS SOCIOGRAMA:
el professor/a interpreta (?) un sociograma fet prèviament per un expert. És un bon sistema però la interpretació d'un sociograma és difícil, la intuïció del professor/a sol suplir el sociograma amb èxit.

3) SEGONS CAPACITATS:
a) GRUP HOMOGENI (BONS AMB BONS, DOLENTS AMB DOLENTS):
el professor/a selecciona els alumnes amb criteris previs.
L'Aprenentatge Cooperatiu no sol ser compatible amb els grups homogenis, excepte en determinades circumstàncies, com poden ser,

per exemple, problemes greus d'aula amb alumnes determinats. Sol ser discriminador.

b) GRUP HETEROGENI (DIVERSITAT ENTRE ELS ALUMNES DE L'EQUIP): el professor/a selecciona el grau d'heterogeneïtat, selecciona els equips atenent la diversitat, barrejant nivells, qualificacions, caràcters, capacitats etc. Alguns autors (Slavin) són molt estrictes en la combinació de diversitats, per aconseguir que els equips siguin un reflex de la heterogeneïtat de la classe: gènere, capacitats, races, etc; altres autors no són tan estrictes, però sempre la diversitat és el lema dels equips que treballen bé l'Aprenentatge Cooperatiu.

4) SEGONS VELOCITAT D'APRENTATGE O HABILITAT: el professor/a selecciona els alumnes, no per la seva capacitat intel·lectual sinó per la seva habilitat o destresa; és una selecció molt interessant pels treballs per projectes (LEITTEXT per exemple), manté una diversitat entre els diferents grups que permet aconseguir un bon tractament de la diversitat personal i uns millors resultats; (aquest sistema s'anomena "grups de destresa homogènia").

5) SEGONS L'ATZAR (ALEATÒRIAMENT): no s'ha de confondre amb la LLISTA de classe, o l'ordre ALFABÈTIC. És millor el sorteig. No es té cap control sobre la diversitat, però és una eina neutral, que pot ser útil en determinats moments.

6) EN RAÓ DE GÈNERE O SEXE (NENS AMB NENS, NENES AMB NENES, O OBLIGATÒRIAMENT MIXT O PERCENTUAL): és una aberració; mai el gènere ha de ser norma de selecció o discriminació.

7) EN FUNCIÓ DE LA TASCA A FER (GRUPS NO ESTABLES): pot ser un criteri molt acceptable si salvem el concepte essencial de manteniment de la diversitat: la duració d'un equip és un tema debatut; un mínim de duració pot ser un mes de treball; ha de dependre de l'èxit que obtingui l'equip.

8) PER SELECCIÓ PRÈVIA DE CAPS DE GRUP: els professors/res seleccionen els alumnes que seran els caps i responsables de cada equip. Els alumnes trien el "capità" amb el que prefereixen treballar. L'alumne-cap de grup pot rebutjar certs alumnes. Genera problemes en el "mercat" de selecció. La diversitat no està assegurada, ans al contrari..

9) DISTRIBUCIÓ PER PARELLES: els alumnes trien el seu company o parella; el professor/a tria, i junta amb criteris de diversitat, dues parelles per formar un equip de 4

alumnes. És un mètode que dona protagonisme a alumnes i a professors al mateix temps; **està donant uns resultats excel·lents a la pràctica de l'Aprenentatge Cooperatiu**, i ha estat adoptat per molts centres. És senzill, fàcil d'esmenar i responsabilitza per igual a estudiants i professorat. És recomanable.

L'aprenentatge cooperatiu

5. TASQUES ORGANITZATIVES DINTRE DELS EQUIPS

El número màgic i aconsellable de membres d'un equip és de **quatre**.

Independentment dels treballs corresponents a l'àrea o temari a treballar pels equips, existeixen unes tasques que són pròpies d'una organització en equips; aquestes tasques han de distribuir-se entre els components del grup; són els mateixos alumnes els que s'atribuiran els càrrecs, amb el vist i plau del professor/a.

Per responsabilitzar i donar solemnitat a aquesta distribució, recomanem la signatura d'un contracte didàctic (adjuntem un possible model)

TASQUES

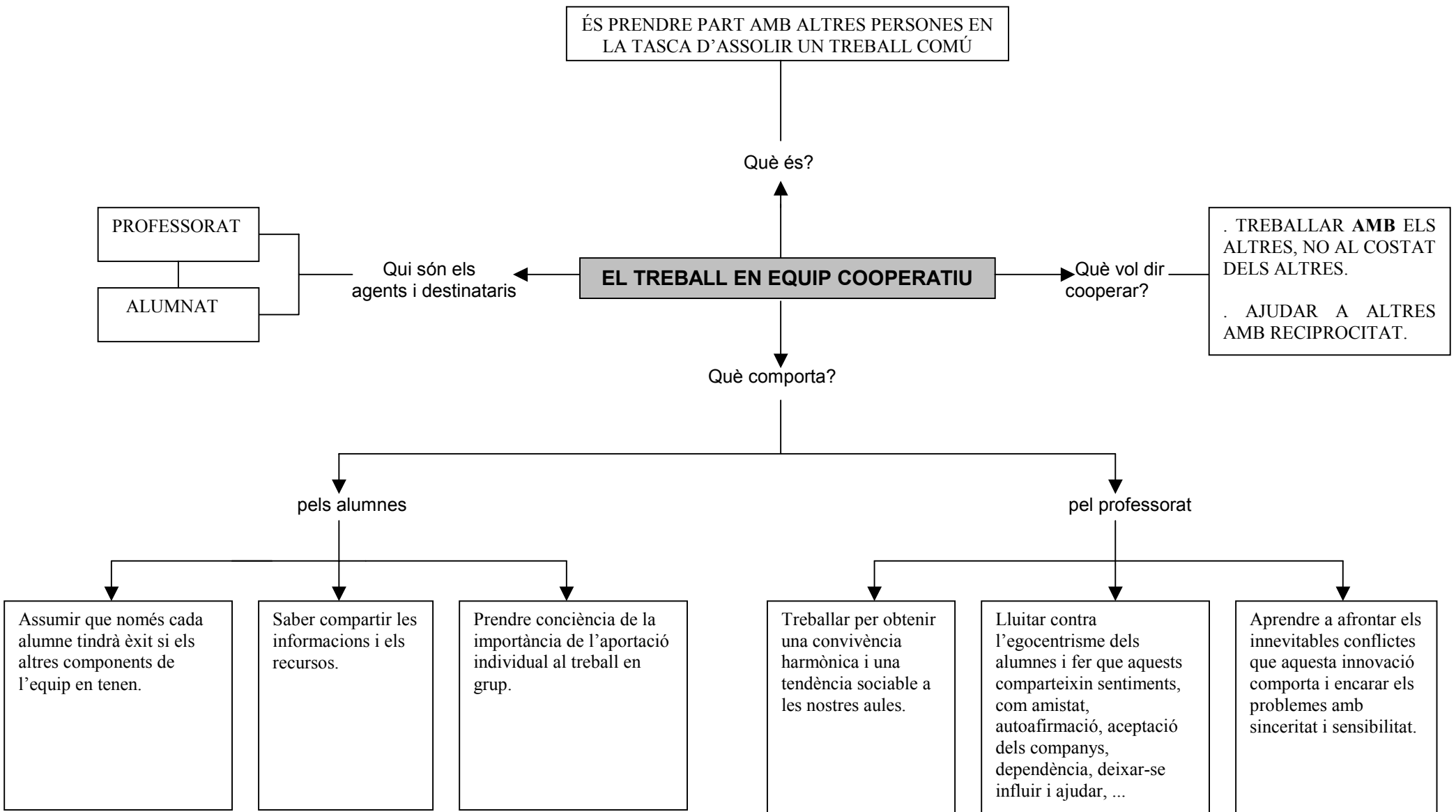
Es tracta d'un exemple, (es poden proposar altres distribucions).

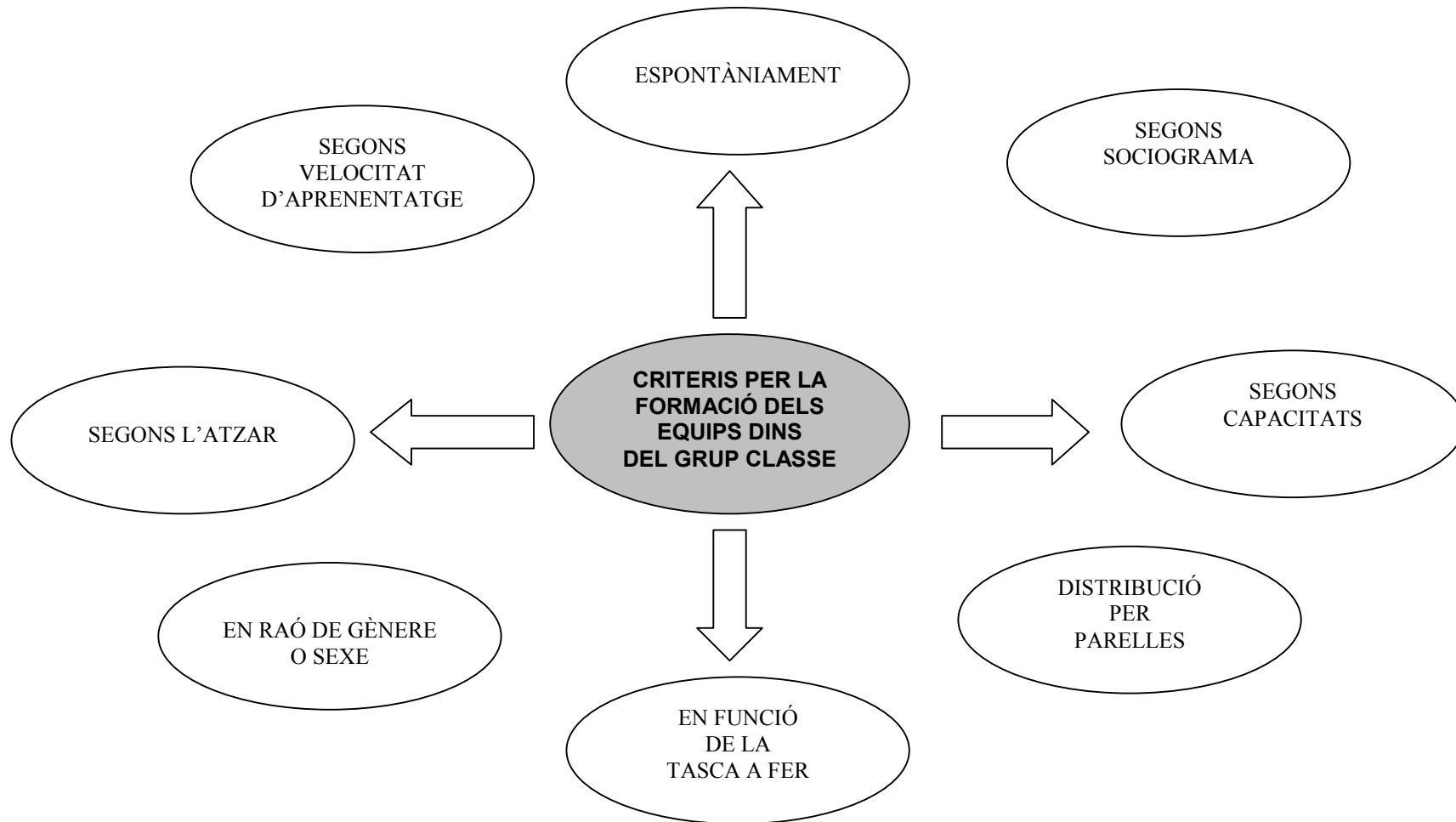
En tot cas els càrrecs són rotatius, amb una freqüència que es decidirà dins del grup classe. És inevitable signar nous contractes didàctics al modificar-se la distribució de càrrecs o redactar-ne un que ja contempli d'entrada l'alternança de les responsabilitats en el temps.

- **COORDINADOR/A**
 - Coordina el treball que farà l'equip.
 - Supervisa el treball ja fet i té cura del programa previst.
 - Controla els temps de lliurament i realització de tasques.
- **SECRETARI/A**
 - Anota els acords i treballs del grup .
 - Conserva i arxiva els documents confeccionats per l'equip.
 - És el/la responsable de conservar la documentació lliurada pel professor/a a l'equip.
- **SUPORT TÈCNIC**
 - Encarregat/da d'aconseguir els materials que l'equip necessita pels seus treballs.
 - Controla que tots els materials utilitzat pel seu equip dintre de l'aula estiguin ordenats i nets, en finalitzar la sessió.
 - Si un material o instrument s'ha deteriorat, s'encarrega de comunicar-ho al professor/a
- **PORTAVEU DE L'EQUIP**
 - Comunicarà al professor/a i també a la classe si cal, els resultats i opinions de l'equip.

- Si sorgissin problemes entre els membres de l'equip serà l'encarregat de comunicar-ho al professor/a.
- Lliurarà els treballs produïts pel seu grup.

QUE ÉS EL TREBALL EN EQUIP COOPERATIU?

QÜESTIONARI SOBRE APRENTATGE COOPERATIU

En aquest document et proposem cinc qüestions, i et demanem que per a cadascuna fixis una posició d'opinió respecte de les propostes de solució que les acompanya. Pots usar la següent la classificació:

Molt d'acord
Bastant d'acord
Sense opinió
Poc d'acord
Gens d'acord

Aquesta opinió i la seva argumentació cal posar-la en el Fòrum.

Si tens problemes tècnics posat en contacte amb en Xavier Rosell i per aclariments de contingut amb el tutor/a

Ànim i a veure que surt!

QÜESTIÓ Nº 1

En el moment de l'avaluació el treball en equip és injust; uns alumnes treballen i altres s'aprofiten. Això té solució?

UNES PROPOSTES DE SOLUCIÓ RESPECTE A LA QÜESTIÓ 1

Naturalment en un treball en equip és normal que hi hagi diferències en la qualitat i la quantitat de treball realitzat per cada un dels alumnes components de l'equip. Si avaluem només el producte realitzat per l'equip, i atribuïm aquest nivell a tots els alumnes de l'equip per igual, aquesta serà molt probablement una avaluació injusta.

L'aprenentatge en equip cooperatiu que preconitzem no és això. Està absolutament demostrat que la millor manera d'aprendre (quan més i millor s'aprèn) és en un treball en equip cooperatiu, però avaluar és un altre tema, cal avaluar individualment cada un dels membres de l'equip, per veure quant han parés cooperativament.

És a dir: APRENTATGE COOPERATIU / AVALUACIÓ INDIVIDUALITZADA .

QÜESTIÓ Nº 2

No serà un error ensenyar utilitzant mètodes d'aprenentatge cooperatiu, si hem de preparar els nostres alumnes per a un món competitiu?

UNES PROPOSTES DE SOLUCIÓ RESPECTE A LA QÜESTIÓ 2

El món competitiu no és just, seria bo que no fos tan competitiu!. Una societat cooperant és millor que una societat basada en la competitivitat.

La major part de la formació que hem rebut pot considerar-se individualitzada i competitiva; si ens creiem, com a professors, que l'educació té influència en la societat, una educació cooperativa la podria millorar.

Potser de manera inconscient, algunes vegades hem malformat els alumnes, donant recompenses als millors i penalitzant els pitjors establint comparacions i fomentant la competitivitat entre ells.

Caldrà que els professors emprem un ensenyament cooperatiu en substitució d'altres estils d'aprenentatge i metodologies que estimulen la competitivitat.

Una de les capacitats més estimades per les actuals empreses, és saber treballar en equip; no es podrà aprendre aquesta competència si no es practica. Practiquem a les aules el treball en equip cooperatiu!.

QÜESTIÓ N° 3

És segur que l'Aprenentatge Cooperatiu aconsegueix una millora dels alumnes de més baix nivell, però això no es farà a càrrec dels alumnes de més alt nivell? No podrien aprendre més els de nivell alt, si no haguessin d'ajudar els de més baix nivell?

UNES PROPOSTES DE SOLUCIÓ RESPECTE A LA QÜESTIÓ 3

Els professors sabem bé que alguns dels nostres alumnes aprenen més dels temes del currículum que allò que ens hem limitat a explicar-los-hi; altres alumnes no, aprenen menys del que els hi expliquem.

Hauríem d'admetre que el que aprenen els nostres alumnes depèn més d'ells que no d'allò que nosaltres ensenyem.

Està bastant clar que l'aprenentatge es promou més per les situacions d'aprenentatge que per les explicacions del professorat. Algunes situacions motiven aprendre, d'altres no. El treball cooperatiu, el treball tutoritzat, el treball actiu, promouen, motiven i donen oportunitat d'aprendre.

És la dicotomia clàssica inevitable: ensenyar és tasca de professor, aprendre és cosa d'alumne; per més bé que ensenyem, si els alumnes no volen aprendre, no hi tenim res a fer. Però caldrà estar atents: un gran professor no és aquell que ensenya més, sinó aquell que fa que els alumnes aprenguin més. Caldrà buscar els millors àmbits d'aprenentatge. La investigació educativa ha demostrat abastament que els alumnes capaços de tutorar-ne d'altres dins d'un treball cooperatiu, obtenen substancials guanys acadèmics i no hi ha evidències que els temps invertits en el procés de tutoria sigui en detriment del seu aprenentatge, sinó tot el contrari: consoliden els seus coneixements. Sabem per experiència que com millor s'aprèn, és ensenyant.

QÜESTIÓ N° 4

Com a professor, si utilitzo les tècniques d'aprenentatge cooperatiu, no em desconnectaré del currículum? No estaré enfocant el meu ensenyament en el procés d'aprenentatge a expenses dels continguts?

UNES PROPOSTES DE SOLUCIÓ RESPECTE A LA QÜESTIÓ 4

No hem de tenir por d'això. El treball en equip cooperatiu no és més que una estratègia per aconseguir un aprenentatge millor dels continguts. És a dir, els paradigmes de la

nostra matèria seran millor compresos, assumits i convertits en significatius si el mètode utilitzat per aprendre és l'adequat.

El professor Pérez Enguita ens diu que en ensenyament, el més important és el procés d'aprenentatge, ja que prepara els estudiants per l'aprendre a aprendre; de la mateixa manera que el telèfon o la televisió són més transcendents que allò que es parla per telèfon o es representa per TV (el més important és el mitjà de transmissió, no el missatge, com deia Mac Luhan). El mètode d'ensenyar és prioritari o, si més no, té un nivell d'importància que pot arribar a ser equivalent al dels continguts.

El currículum ens orientarà sobre el "QUÈ" ensenyar, el Treball Cooperatiu i les Metodologies Docents s'ocuparan del "COM" ensenyar-ho. Currículum i Metodologies són inevitablement complementàries.

QÜESTIÓ Nº 5

Està l'Aprenentatge Cooperatiu en conflicte amb l'aprenentatge directe professor-alumne? Poden els continguts conceptuals i d'alt nivell ser apresos amb eficàcia mitjançant el treball cooperatiu?

UNES PROPOSTES DE SOLUCIÓ RESPECTE A LA QÜESTIÓ 5

És aquesta una confusió corrent entre molts professors/res. Freqüentment l'ensenyament cooperatiu s'associa a sistemes d'aprenentatge "tous", idealitzats, humanístics o filosòfics. Certament es pot utilitzar per a això, però el gran desenvolupament de l'ensenyament en grup cooperatiu ha estat aplicar-lo a objectius molt estructurats i a nivells d'aprenentatge alts, universitaris i postgraduats, tècnics, empresarials, de recerca científica, etc, és a dir, a aprenentatges ben "durs". Amb el nostre treball hem pogut convèncer a molts professors que també els temes conceptuals, després d'una classe lectiva o magistral, s'assoleixen millor si ve seguit d'un procés de treball cooperatiu on els alumnes, en equip, posin en comú i clarifiquin les idees obtingudes en l'acció directa professor-alumne. És natural que el professor/a hagi de modificar part de la seva funció tradicional de "comunicador" per una altra d'"orientador- consultor". La funció tradicional de comunicador té poc futur davant les noves tecnologies de la comunicació; crear nous entorns d'aprenentatge és el repte del professorat.